

איש חי
רב פעלים
רודף צדקה וחסד
ה' **משה שניצר**
ז"ל
ב"ר מנחם מנדל ז"ל
תנצב"ה

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

בית המדרש דחסידי סוכטשוב בני-ברוק

כולל דחסידי סוכטשוב

כולל "סנה משה"
ע"ש הרה"ח ר' משה יצחק זיסר ז"ל

בית מדרש
למגידי שיעור "דף היומי"

חומס סופר 3 ת.ד. 471 ב"ב טל. 03-5775333

האשה
החשובה הודפת
צדקה וחסד
מרת **ורדה שניצר**
ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

י"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א וע"י קרן ברכה ומוטי זיסר

גליון מס' 698

מסכת שבת ד' - י' ♦ דמאי א', ב' - ב', א'

בס"ד, כ"א תשרי תשע"ג

השבוע בגליון

♦ אדם שאכל תוך כדי הילוך
מה פירוש המלה 'דמאי'?

♦ חקירה ביסוד דין הוצאה בשבת

♦ אפיית פת זריעת זרע - יש הבדל ביניהם
♦ שני חלקי האפיה

דבר העורך

כל אחד והחבית שלו

הם גררו את רגליהם מחוץ לבית הכנסת. השמש טרקה את הדלת החורקת ונעל את המנועול הישן כשבלביו מקנן הספק, אם יאות הלה לשוב ולהיפתח לקראת השקיעה.

בית כנסת, אי שם בעיירה מזרח-אירופאית לפני מאתיים שנה.

דמויות שחוחות ממשא החיים נפלטו בזו אחר זו אל חצר בית הכנסת. הקבוצה הילכה בעצלתיים. איש איש ומשאו, טרחו ויגעו. החיים אינם קלים. בעודם צעירים היו שחים על כך בינם לבין עצמם, תוך תקווה כי שינוי פתאומי יפציע אל חייהם. עם השנים כבר לא היה צורך לדבר על הנושא. החיים פעמו מתוכם במאמץ, ואילו הקושי גלש ואפף את ישותם.

בליל שבת היו נפגשים לאחר ששת ימי המעשה, ומהנהנים זה לעבר זה הנהונו רב משמעות, אשר כלל בתוכו משפטים רבים יותר מכפי שהעומד מן הצד היה מעלה על דעתו; "שמח לראותך, שבת שלום. כן, העבודה הקשה ניכרת עליך. ברוך ה' שהגיעה שבת. זקנך הלכין? גוור דואב? ידיך בליוות? שמח בכך. ראה את שמערל שנפטר בדמי ימיו. שבת שלום".

הם יצאו מחצר בית הכנסת והתפצלו לקבוצות קטנות. שמש חמימה הטיבה עם פרקי העצמות הדואבים. חג היום, שמחת תורה, הם רקדו לכבוד התורה, רבים מהם נזהרו שלא לקרוע את הנעליים המטולאות, ורוחם מעט עולצת, הן מפני החג הקדוש ושמחת התורה והן מפני שהמתינו בקוצר רוח ליוס'ל הסנדלר, אשר נטל על עצמו את המשימה רבת המשמעות.

יוס'ל היה מחייך בכל עת ובכל שעה, עד שיש אומרים כי חייך עוד לפני שהבין מדוע. רבים מבני מעמדו ביכרו להתחלף עמו; אם כבר להיות עני, מדוע לכל הפחות לא להיות מאושר? היו מהרהרים בינם לבין עצמם ותוך כדי כך תוהים, אם העניות היא זו שאילצה את יוס'ל להיות שרוי בשמחה כדי להכהות את עקצה, או שמא באשרו הפנימי הוא בז לעושר ולממון ולפיכך הרי הוא עני.

כך או כך, יוס'ל הוא זה שנבחר על ידם בשנה שעברה להשתתף בשנה הבאה בריקודי שמחת

◀

דף ד/א פת בתנור

אפיית פת זריעת זרע - יש הבדל ביניהם

דיון מרתק התפתח בין שורות גמרתנו, והאחרונים דנו בו בהרחבה, כאשר השיטות השונות קוטביות באופן מעורר השתאות.

הנה, אנו לומדים כי המכניס בצק לתנור בשבת והבצק נאפה בשבת, חייב מיתה. אם עשה כן בשוגג - חייב קרבן. אם וכאשר הבצק הוצא מן התנור בטרם נאפה, מכניס הבצק פטור, שהרי לא עבר על מלאכת אופה, הבצק לא נאפה. נמצאנו למדים, כי אין די בהכנסת הבצק לתנור לשם אפייה, אלא יש צורך באפייתו בפועל כדי להתחייב באיסור.

שני חלקי האפיה: הבה נבודד את שני חלקי האפיה - הכנסת הבצק, ואפייתו - ונבדוק מי מהם מהווה את עיקר איסור מלאכת אפייה. הבדיקה פשוטה ביותר. יהודי הכניס בצק לתנור לפני צאת השבת, והבצק נאפה לאחר מוצאי שבת. במקרה זה הבצק נאפה, אך לא בשבת. האם הוא חייב או פטור? וכי תאמרו, מה צדדים יש בדיון זה, ובכן, פנים רבות לו, ואנו נתייחס לאלו העולים מתוך סוגייתנו.

הכל יודעים כי אסור לזרוע בשבת. התבוננות קלה מעלה כי האיסור הינו בהטמנת הזרע בקרקע ולא בהשרשת הזרע, שהרי הזרע אינו מתחיל להשריש בקרקע ביום זריעתו (עיין ראש השנה י"ב, פסחים נה/א). הוי אומר: עצם פעולת הזרעה, הטמנת הזרע בקרקע - אסורה, אף על פי שעיקר הזרעה מיועדת להשרשת הזרע אשר תתרחש לאחר השבת.

העלנו, איפוא, בחכתנו, שני דינים. במלאכת אופה למדנו, כי אם הבצק הוצא מן התנור בטרם אפייתו - מכניס הבצק פטור. ואילו במלאכת זרוע למדנו, כי אף על פי שהשרשת הזרע בקרקע מתרחשת אחר השבת, הזרוע חייב. האם אפשר להקיש בין שתי המלאכות וללמוד מאחת לרעותה? הרש"ש סבור שכן ולפיכך הוא מסיק, כי כשם שהזרוע בשבת חייב, למרות שתוצאת הזרעה מתרחשת לאחר השבת, כך גם המכניס בצק לתנור חייב, אף על פי שהוא נאפה לאחר השבת. וכן להיפך, כשם שהמוציא את הבצק מן התנור בטרם אפייתו - פטור, כך גם המוציא את הזרע בטרם השריש - פטור.

סברה יפה, וגם חזקה, זו, נמוגה על שולחנו של בעל "מנחת חינוך" (מצווה רצ"ח אות י"ד), לאחר שהוא הציב מחיצה גבוהה בין מלאכת זרעה לבין מלאכת אפייה. "אופה" הוא אדם שהבצק שלו נאפה. "זרוע" הוא אדם שהכניס זרע לאדמה, באופן שהזרע עתיד לצמוח. יהיה זה בלתי נכון לומר, כי אופה הוא אדם המכניס בצק לתנור, אדם זה אינו 'אופה'... לעומת זאת, מלאכת זרעה, כך גם מורה שמה, היא זריעת הזרע בקרקע. לכשנתבונן בשתי מלאכות אלו, גם נמצא הבדל מציאותי ביניהן, המסייע להמחשת הגדרתו של בעל "מנחת חינוך". פעולת האפייה היא מעשה אדם. הוא מכין את הבצק, מכניסו לתנור, הוא שולט על החום ועל קרבת הבצק לאש;

צעילוי נשמת

הר"ר **ישעיהו יצחק בורנשטיין** ז"ל
ב"ר חיים אליעזר ז"ל
נלב"ע י"ט בתשרי תשס"ו
תנצב"ה
הונצח ע"י בני המשפחה שיחיו

צעילוי נשמת

הר"ר **שמעון יסלזון** ז"ל
בן החבר שמואל ע"ה נלב"ע ה' מרחשון תשנ"ו
וזוגתו מרת **לינה קריינלה** ע"ה
בת ר' אריה פורכהיימר ע"ה
נלב"ע כ"ו בתשרי תשנ"ט
תנצב"ה
הונצחו על ידי לדיהם שיחיו

צעילוי נשמת

מרת **חנה קסטנר** ע"ה
ב"ר נחום ז"ל
נלב"ע הושענא רבה, כ"א בתשרי תשל"ד
תנצב"ה
הונצחה ע"י בנה ידידנו
הר"ר **אברהם יוסף קסטנר** שיחיו י-ם

הוא אופה. לא כן הזורע זרע באדמה, סיים את מעשהו, ומעתה הוא נושא את עינו אל משיב הרוח ומוריד הגשם.

מעתה, איסור מלאכת אפייה כולל בתוכו הן את פעולת הכנסת הבצק לתנור והן את אפיית הבצק, ואם אחת מהן לא נעשתה ביום השבת, האופה פטור. ברם, מאחר שפעולת הזריעה מתמקדת בהטמנת הזרע בקרקע בלבד, אין כל סיבה לגרור את התוצאה, את ההשרשה, אל האיסור. לפיכך, מסיק בעל "מנחת חינוך" בדיוק להיפך מהרש"ש: הזורע בשבת והוציא את הזרע טרם השריש - חייב, ואילו האופה בשבת והבצק נאפה במוצאי שבת - פטור.

קראו נא שורה אחת בגמרתנו, כותב בעל "אפיקי ים" (ח"ב סי' ד' ענף ג'), ותמצאו עצמכם תמהים על הרש"ש. הגמרא אומרת שהואיל ואדם אינו חייב קרבן חטאת אלא אם כן כל המלאכה שעשה בשבת נעשתה בשוגג, אם פעולת הכנסת הבצק לתנור נעשתה בשוגג, הוא שכח שהיום שבת, אך לאחר מכן, בשעה שהבצק נאפה בתנור, הוא נזכר שהיום שבת ושוב אינו שוגג, הוא אינו מביא קרבן חטאת.

לכשנעיין קמעא בהלכה זו שבגמרתנו נמצא, כי אפיית הבצק היא חלק בלתי נפרד מאיסור מלאכת אופה, כדעת בעל "מנחת חינוך", שאם לא כן, אם אפיית הבצק אינה נדרשת אלא כדי ליצור תכלית להכנסת הבצק, מה ענייננו אם בשעת אפיית הבצק הוא היה שוגג או מזיד. אין זאת, אלא שאפיית הבצק היא חלק מאיסור מלאכת אופה, ומשהיה האדם שוגג באותה שעה, אין המלאכה נחשבת כמי שנעשתה כולה בשוגג (ועיין "אגלי טל" זורע ס"ק ח', ושו"ת "אבני נזר" או"ח סי' נ"ח, שו"ת "חלקת יואב" או"ח סי' י', "משכנות יעקב" סי' קט"ז).

דף ו/א כי מנח לי חייב

חקירה ביסוד דין הוצאה בשבת

זה ימים אחדים אנו עוסקים במלאכת 'הוצאה'. ובכן, הגיע הזמן להתעמק בגדריה. הבה נעשה זאת באמצעות חקירה מעניינת, אך תחילה נפרט בקצרה את עיקרי מלאכת הוצאה.

א. העברה מרשות לרשות - אסור לעקור חפץ ברשות היחיד, להעבירו לרשות הרבים ולהניחו שם, וכן להיפך.

ב. אסור לעקור חפץ ברשות הרבים, ללכת עמו ד' אמות ברשות הרבים ולהניחו. מכאן לחקירתנו.

אדם שאכל תוך כדי הילוכו: נפתח במעשה. יהודי ישב בביתו ביום שבת קודש, הושיט את ידו אל המזווה, נטל דבר מאכל והכניסו לפיו, ובעודו לועסו החל לטייל, יצא מחצר ביתו ופנה אל הרחוב. תוך כדי התנהלות העניינים הוא בלע את מאכלו. לו היה יודע, כי במעשהו הוא עבר על איסור מן התורה, בוודאי לא היה מצליח לבלוע את האוכל.

איסור מן התורה?

ובכן, מלאכת הוצאה בשבת מורכבת משלש פעולות. **א.** עקירת החפץ ממקומו. **ב.** העברתו מרשות לרשות, היינו: מרשות היחיד לרשות הרבים או להיפך. **ג.** הנחתו ברשות שאליה החפץ הועבר. אין חולק כי שלשה חלקים אלו מרכיבים את איסור 'הוצאה'; הדיון שבו נעסוק הוא, איזה מהם חשוב באופן יחסי על פני האחרים.

אפשר להבין כי עיקר איסור מלאכת הוצאה הוא הוצאת החפץ מרשות אחת לרשות אחרת, ואילו עקירתו והנחתו אינם המהות אלא הם תנאים בלבד, אשר בלעדיהם אין עוברים על האיסור. מאידך גיסא אפשר להבין, כי האיסור הוא לעקור את החפץ מרשות אחת ולהניחו ברשות אחרת. הוצאתו מרשות לרשות, איפוא, הינה תנאי הכרחי לביצוע האיסור, אך אינה לוז המלאכה, כי אם עקירתו במקום אחד והנחתו במקום אחר.

בעל "אבני נזר" זצ"ל (שו"ת או"ח סי' רמ"ה) נמנה על גדולי האחרונים העוסקים ארוכות בדיון זה, והוא מביא את דוגמת היהודי שהזכרנו לעיל, כהשלכה בין שני הצדדים. כידוע, לדעת רבי שמעון (צ/ג), העושה בשבת "מלאכה שאינה צריכה לגופה" - אינו חייב. היינו: בשבת אין חייבים על עשיית מלאכה, אלא אם כן עושה המלאכה זקוק לה. הדוגמא הרווחת להגדרה זו היא, של אדם אשר חפר בור משום שהיה זקוק לעפר שהוציא ממנו. מלאכה זו של חפירת הבור נחשבת כמלאכה שאין צורך בגופה - היינו: לחופר אין צורך בבור עצמו.

כאשר נתבונן ביהודי דן נבחין, כי הוא ביצע עקירה ברשות היחיד - נטל דבר מאכל, הוא גם הוציא אותו מרשות היחיד לרשות הרבים - בשעה שהמאכל היה בפיו הוא יצא לטייל ברחוב, והוא גם הניח את המאכל ברשות הרבים - בשעה שבלעו ברשות הרבים והניחו במעיו, המאכל הגיע אל מקומו הראוי לו, והואיל ותהליך הבליעה התרחש ברשות הרבים, שם הוא הונח.

תורה של בית הכנסת של הגבירים. הוא החליט כי אם ממון אין בכיסם, לפחות ירקדו כבעלי ממון, לכבוד נותן התורה ולכבוד התורה. יוס'ל הוא זה שניסה להמריע לרקוד במרץ בשנה שעברה, והיה הביטו לעברו בעיניים כבויות שאין בהן מאום. אינני מבין, התפרץ לעברם, מדוע אינכם עולזים. שמחים ורוקדים, חג היום, יהודים, מה זה היה לכם! ראו כיצד עולזים ושמחים אחינו בבית הכנסת של הגבירים!

אך אמר יוס'ל את שאמר, נחרו לעברו בכזו אחדים מידידיו, "גבירים", אמרת נכון.

אולם, יוס'ל אילף לקח את חבריו. בעיצומו של החג יושב היה עם קבוצה נרגנת ממתפללי בית הכנסת, ומונה עמם את שמות הגבירים אחד לאחד. היש מי מכם המוכן להתחלף ב... סוחר היין? נוף בהם בפנים זועפות ושתק קמעא, כדי לאפשר להם להעלות בזכרונם את ההלווייה רבת המשתתפים שנערכה לפני שנים ארוכות לבנו יחידו של סוחר היין. מי מבאי בית הכנסת שלנו חפץ לתפוס את מקומו של בעל היערות סנט בהם בחריפות, והמשיך להצליף בהם בעת שהעלו דמעות על ייסוריו של סוחר היערות שהחלו ביום חתונתו עם זוגתו ויסיטימו ככל הנראה ביום האחרון של אחד משניהם.

יוס'ל הרים אותם מן הספסלים, שילב את ידיהם וייצאו המשוחחים במעגל לכבוד התורה, לא לפני שהבטיח להם, כי בשנה הבאה כעת חיה, הוא בכבודו ובעצמו ישתתף בהקפות הנערכות בבית הכנסת של הגבירים, כדי לעמוד על סודן. אולי נגלה דבר מה שיעזור לנו.

עתה היה יוס'ל מתקרב כנגדם, מבושם מיי"ש, מלהג במרץ, מהלך ברגלו האחת ורוקד ברגלו האחרת. מיי"ש, קרא בקול גדול, "ההכל, ייי"ש". לעיניהם המשתאות של ידידיו עמד ותיאר את חבית היי"ש הכבירה הניצבת בפאתי בית המדרש, וכל הרוצה לוגם ממנה כאוות נפשו. אתם מבינים? מי ששמח, הופך שמח עוד יותר, ומי שעצוב, הופך שמח על כך שהוא לא עצוב עוד יותר. יהודים, ייי"ש! יוס'ל פצח בריקוד בטיבורה של העיירה.

בערב שבת לגלגל יוס'ל חבית ענק בעזרת מתפללים אחדים, הציבה בפאתי בית הכנסת ובליל שבת הוכרז, כי בכל שבת יביא כל אחד מן המתפללים כוסית ייי"ש מן היי"ש שקנה לכבוד שבת קודש, ירוקן אותה אל החבית, ובעזרת ה', עד שמחת תורה תתמלא החבית והם ירקדו כדת וכדין, כמו "גבירים".

לא היה איש ממתפללי בית הכנסת שהשתמט מן המשימה, אם ברצון ואם מפני הבושה. דומה היה כי פנים חדשות באו לבית הכנסת. החבית היתה כמו רקדן הניצב על משמרתו וממתין לאות התמורת. בכל עת שבאו לבית הכנסת, הביטו בחבית היי"ש, וידוע ידעו כי יום יבוא והם ירקדו כפי שלא רקדו מימיהם.

ביום כיפור דפק יוס'ל "על חטא" משלו, על שמחצית התפילה הררה בשמחת תורה הקרב ובא, אך סינגר על עצמו במחשבה כי לא עשה מה שעשה ולא הררה מה שהררה אלא לכבוד התורה. **אלמלא** יוס'ל, היו המתפללים פותחים את חבית היי"ש כבר בליל יום טוב ראשון של סוכות. בהגיע ליל שמחת תורה, נהרו הכל אל בית הכנסת צוהלים ושמחים, כוסיות בידיהם ונהרה על פניהם. העצמות הדואבות נשכחו, עמל החיים הוזח באחת, קמטי המצח קרנו באושר כמו היו יצירת אומנות ובעיניים הכבויות הוצתה אש. שמחת תורה.

יוס'ל כונד בפתחת החבית ובמזיגת כוסיות היי"ש הראשונות בסדרה לכל המתפללים. היה ביניהם כבוד הדדי. הם המתינו בסבלנות עד שאחרון הילדים יזכה לקבל לידיו את כוסית היי"ש הנכספת. אז אז, כולם יחד בירכו בקול רם "שהכל נהיה בדברו"...

המאוזכרים ביותר היו אלו שידעו להערות אל גרונו כוסית משקה חריף באחת. הילדים הביטו משועשעים קמעא בהוריהם שאגרו חבית מים עם טעם קלוש של ייי"ש, במשך שנה תמימה... רבים מן המתפללים כבשו עיניהם בקרקע. כל אחד חשב שרק הוא הביא במהלך השנה כוסיות מים

התבוננות נוספת במעשהו תעלה, כי אין אפשרות להגדיר את כולו כ'מלאכה הצריכה לגופה'; שכן, כדי לאכול עליו ליטול את המאכל, לאכלו ולבלעו, אך פעולת האכילה אינה מחייבת הליכה ויציאה ממקום למקום (עיי' תוס' לקמן צד/א ד"ה רבי שמעון). נמצא, כי העקירה וההנחה הם 'מלאכה הצריכה לגופה', ואילו הוצאה היא 'מלאכה שאינה צריכה לגופה'.

במשנה (כריתות, יג/ב) מבואר [בשם רבי מאיר], כי יהודי זה חייב במלאכת הוצאה [ובירושלמי פ"ז הל' ב' נאמר, כי רבי מאיר סובר כרבי שמעון, שמלאכה שאינה צריכה לגופה פטור]. מכאן מסיק בעל "אבני נזר", כי עיקר מלאכת הוצאה היא עקירת החפץ מרשות אחת והנחתו ברשות אחרת, ואילו העברתו אינה אלא תנאי ולא עיקר האיסור. לפיכך, די בכך שהעקירה וההנחה נעשו לצורך כדי לחייבו במלאכת הוצאה (וע"ע ב'תוצאות חיים להגר"מ זמבא הי"ד, ועיי' "אבן האזל" הל' גניבה פ"ג הל' ב' שהביא בשם הגר"ח מבריסק צ"ל, לחלק בין הוצאה מרשות לרשות, להעברה ד' אמות ברשות הרבים, והקשה ע"ד מסוגייתנו).
הגאון רבי יונה מרצבך צ"ל, מראשי ישיבת קול תורה, הטעים את הדברים בכך, שפעולת עקירה ופעולת הנחה משנות את מצבו של החפץ, ולפיכך הן גוף מעשה האיסור. ברם, עצם העברת החפץ אינה מעשה חדש ("עלה יונה" עמ' רל"ו), ולפיכך, אינו אלא תנאי לקיום האיסור ולא עצמותו.

מאמר על משנה מסדר זרעים הנלמדת עם הדף היומי

מה פירוש המלה 'דמאי'?

עם בואנו ללמוד מסכת דמאי, ראוי שנברר את פירוש המלה 'דמאי'. ובכן, אנו מוצאים לכך לא פחות משמונה אפשרויות!

לפני כן נבאר בקצרה מה הם פירות דמאי שבהם עוסקת המסכת. פירות דמאי הם פירות שביד עם הארץ, וקיים חשש שלא הופרשו מהם מעשרות והם אסורים באכילה כדין טבל.

חשש דמאי קיים לגבי הפרשת מעשרות בלבד, אך לא נחשדו עמי הארץ על אי-הפרשת תרומה גדולה, מפני שהפרשה זו היתה חמורה בעיניהם. ועוד: משום שמדין תורה די בהפרשת חיטה אחת לתרומה גדולה כדי לפטור את כל היבול, ולכן לא נמנעו מכך.

מדין תורה דמאי אינו אסור, מפני שרוב עמי הארץ היו מפרשים מעשרות, אך מפני שהיה קיים מיעוט גדול של עמי הארץ שלא היו זהירים בהפרשת מעשרות, גזרו חז"ל לנהוג ביבולים שבידיהם כספק-טבל, ובנושא זה שללו מהם את הנאמנות שיש לכל שומר תורה ומצוות להעיד על כשרותו של מאכל.

מכאן - לבירור הכינוי "דמאי".

ההסבר המקובל הוא מלשון **דא מאי** = זה מהו הוא? כלומר, אין ידוע אם הוא מעושר אם לאו. ספר הערוך (ערך דמאי וערך דד) מפרש כן באחד משלשה פירושים שהביא (וכן כתב הרמב"ם ורבים מהמפרשים).

פירוש אחר מפרש הערוך שם: דמאי מלשון דמיון ומחשבה - עלינו לחשוב ולדמות אם אכן הפרישו מפירות אלו את מעשרותיהם.

פירוש שלישי: 'דמאי' מלשון **דְמָאָה** = של מאה; על שם ההפרשה היחידה שעל בעל הדמאי לתת לאחרים: תרומת מעשר, שהיא אחד ממאה. לפי שתרומה גדולה אין צורך להפריש, כאמור, כי סומכים על עם הארץ שהפרישה; מעשר ראשון ומעשר עני אמנם מפרשים אך מחמת הספק אין המפריש חייב ליתנם ללוי או לעני, ומפני שהם חולין רשאי בעליהם לאכלם; מעשר שני הבעלים בעצמו אוכלו בירושלים וכן יש באפשרותו לפדותו. נותרה, איפוא, תרומת מעשר שעליו לתת לכהן, והיא בשיעור אחד ממאה.

פירוש רביעי: 'דמאי' לשון דימוע ועירוב; על שם הספק שנפל ונתערב בפירות. 'דמע' הוא לשון עירוב מן השורש הדומה לו: 'טמע' - עירוב דבר אחד בדברים רבים אחרים (מלאכת שלמה, דמאי, פרק א', משנה א').

אחרים אומרים: המלה דמאי, יסודה ביוונית, שבה 'דְמוֹ' הוא עם [וממנה נגזרות המילים 'דמוקרטיה' 'דמוגרפיה' ועוד], והכוונה לתבואה של המון העם (מוסף הערוך שם).

ועוד יש שפירשו את המלה על פי המלה הארמית 'דיימא' שמובנה חשד - תבואה חשודה (ערוך השלם).

בדומה לפירוש דלעיל ש'דמאי' לשון 'דמיון', היו אחרים שפירשו - 'דמאי' מלשון 'דוּמָה'; כלומר ספק; לדעתם יש לקרוא דְמָאי (ש"ת מלמד להועיל ח"ג, סוסי" צד). יש שכתבו שזו היא כוונת הירושלמי (מעשר שני פ"ה, ה"ה) האומר: 'דמאי' - דמי תיקן דמי לא תיקן (הערות לירושלמי קב ונק').

פירוש על דרך רמז אנו מוצאים באחד מספרי הראשונים החשובים ביותר לתורת המצוות התלויות בארץ - ספר 'כפתור ופרח' לרבי אשתורי הפרחי (פ"ב) ש'דמאי' היינו הפרשת ד' = ארבע מתוך מ' = ארבעים; א' = אחד מתוך י' = עשרה. כלומר: ארבע מארבעים הוא בעצם עשירית

חלף כוסית הי"ש, ואיש לא ישים לכך שהרי כולם מביאים י"ש.
אותה שנה הם לא שתו י"ש, אבל הם למדו לקח לכל החיים.

★ ★ ★

יש במעשיה הזו כדי לחדד את המסר המועבר כעת בכל שיעורי הדף היומי, עם ההתקדמות המבורכת בלימוד הגמרא.

ברוך ה' כבר אווזים בעיצומה של מסכת שבת. מסכת שבת גדולה היא, מעל מאה וחמישים דפים. ארוכה היא הדרך, אין ספק, יתכן שלעיתים מי מלומדי הדף היומי מהרהר לעצמו באפשרות כי יפוש קמעא, לפרק אחד, שניים או שלושה, ואחר ישוב חזרה מרץ ללימוד הדף היומי...

לא זו בלבד שהוא עלול לא לשוב, כפי שהוא יודע היטב בליבו פנימה, אלא שעליו גם לזכור כי כל אחד אחראי על כל החבית, גם של עצמו וגם על החבית של כל המתפללים. בכל יום הרי הוא מוזג כוסית י"ש אל החבית, ובכך הוא תורם גם לחבריו לומדי השיעור, לא רק לעצמו.

יום יום, עוד כוסית ועוד כוסית, ובבוא היום, והוא בוא יבוא בעזרת ה', תעמוד לרשותו חבית גדולה וריחנית, כולה שלו.

המאמץ שווה. הריקוד יהיה נפלא.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד ממנה מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: י"ד. ת.ד. 3446 בני ברק. פקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

לומדים בשלמות

מתוך דברי מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן שליט"א

כינוס 'לומדים בשלמות' למגידי השיעורים - סיוון תשע"ב

...ברוך השם, שבכל תפוצות ישראל לומדים דף היומי, אבל גם בדף היומי יש חלקים מהתורה שנלמדים, ויש חלקים בתורה שלא נלמדים. משניות זרעים טהרות, שעד עתה לא נלמדו, הרי הן במצב של 'גילה בושתי', הן מבושות שלא לומדים אותן.

זו זכות גדולה ללמוד גם את החלק הזה של התורה - משניות זרעים טהרות, למנוע את הבושה של חלקי התורה האלה. וזו זכות גדולה ללמוד כדי שתנאים ואמוראים יהיו שפתותיהם דובבות בקבר, כי הרי בזמן שלא לומדים מדבריהם אין שפתותיהם דובבות בקבר.

הקב"ה יעזור שבזכות הרבים הלומדים בשלמות, ובזכות התנאים והאמוראים שיהיו מעכשיו שפתותיהם דובבות בקבר, יהיה נחת רוח לתנאים ולאמוראים.

מהיבול, שעליו להפריש למעשר ראשון, מעשר שני או מעשר עני; אחד מעשרה הוא תרומת מעשר שהיא עשירית ממעשר ראשון.

מדוע נבחרו האותיות ד' ו-מ' כדי להדגים עשירית? אפשר היה לבחור ה' ו-נ' וכיוצא בדבר? הסבר נאה כותב המגיה של כפתור ופרח, כי אותיות אלו נבחרו על פי רמז נאה נוסף שכותב שם רבי אשתורי הפרחי, כי 'דמאי' הוא ראשי תיבות של הפסוק העוסק בעניים - 'די מחסורו אשר יחסר לו' (כך כותב גם בעל הטורים, דברים טו/ח), וכאן נרמז הדין שבמשנה (ג/א) שמותר להאכיל את העניים בדמאי.

דף י"א דיינין מתעטפין בטליתן
לא להביט לצדדים

כתב הסבא מקלם זצ"ל:
"טוב לגדור שלא להביט אנה ואנה בעת הלימוד. ובאמת נכון זה, כי בדומה לזה בגמרא בשבת (כ"א) כי על הדיינים שצריכים להתעטף כתב רש"י ז"ל שזה מחמת שלא יפנו אנה ואנה [ותהא דעתן מיושבת עליהן]..." (אור רש"י, ויקרא, שעט).

פותרים את השנה במעגל השנה

ממשיכים להתענג בשבת עם מאורות השבת כרך י"ג "מעגל השנה" חלק א'

- הזכרת גשמים • שמחת חתן • חנוכה
- עשרה בטבת • ט"ו בשבט • פורים • פסח

מתחילים ללמוד בשבת בראשית
1-700-500-151
הפצה ראשית יפה נוף

מתחילים מסכת שבת בהגים הבעל"ט

לראשונה:
מסכת שבת
עם משניות דמאי וכלאים מבוארות

הדפסה מהודרת של דפי הגמרא עם אותיות מאירות עיניים • ביאור בהיר של משניות דמאי וכלאים • מאורות ההלכה

לומדים בשלמות גם במסכת שבת

כולנו ממשיכים ברעיון ההיסטורי: לומדים ומסיימים את הש"ס עם המשניות מסדר זרעים וטהרות שאין עליהם תלמוד בבלי "אשר שרם כנגד כולם, ונצטוונו לאהוב אותם מחמת שמוסכתות אלו אין להם עוסקים" (ספרי חסידים רס"א)

להזמנת הגמרא: 1700-500-151

